

Orchideeën vertegenwoordigen Nederlandse topnatuur

■ Hoogevener Hans Dekker schreef laagdrempelig natuurgidsje

De coronacrisis speelt veel mensen parten. Talloze vergaderingen, bijeenkomsten, lezingen en excursies moesten noodgedwongen worden afgezegd. Ook de presentatie van "Kleine orchideeëngids voor boven de grote rivieren" van Hans Dekker op 27 maart in Bezoekerscentrum Dwingelderveld.

Esther Langelo van Uitgeverij Van Gorcum had de uitnodigingen verstuurd. Op het programma stond een lezing van Hans Dekker over orchideeën en natuurherstel. Alex Datema van BoerenNatuur zou

spreken over "Boeren met biodiversiteit". Een ecooloog van Floron in Leiden was uitgenodigd om te vertellen over orchideeën als indicatoren van topnatuur. De eerste exemplaren van het boekje zou-

den worden uitgereikt aan gedeputeerde Henk Jumelet, veehouder Alex Datema, directeur van Floron Rob van Westrienen en schaapherder van het Dwingelderveld Johan Coelingh. Het boekje werd gedrukt, maar de presentatie ging niet door. Corona!

Slechts 16x12 centimeter, maar wat een mooi gidsje. Hard kaft dat niet in je binnenzak kreukt, korte bondige teksten bij de soorten orchideeën en schitterende foto's. Hans Dekker presenteerde samen met Karel Kreutz in 2000 het boek De Orchideeën van Nederland, grootformaat, een pil van meer dan 500 pagina's, niet mee te nemen in het veld. Ook de foto's zijn in dit standaardwerk in grootformaat afgedrukt. Dekker weet als geen ander hoe hij een orchidee moet fotograferen. En nu ligt in de boekhandel het bijzonder aardige gidsje over alle orchideeën van boven de grote rivieren. Nou, begin maar in Hoogeveen, achter de voormalige Grittenborgh, langs de vijvers aan de Harm Smeengelaan, de vijvers aan de Elzenkamp en de Eikenlaan, langs het Oude Diep in logistiek centrum Toldijk en in de bermen van het Kremersdijkje bij Alteveer. Orchideeën plenty in en rond Hoogeveen: brede orchis, gevlechte orchis, gevlechte rietorchis, moeraswespenorchis, brede wespenorchis, welriekende nachtorchis en in het kielzog van al die orchideeën andere wilde planten, zoals grote ratelaar. De massale bloei van orchideeën langs het Oude Diep trekt ieder jaar veel wan-

Welriekende nachtorchis bij Hoogeveen. Hero Moorlag

Moeraswespenorchis. Hero Moorlag

delaars. Ondanks de coronacrisis kan dat nu ook, als je maar voldoende afstand houdt.

Gezondheid en economie

Het is gemakkelijker de link te leggen tussen natuur en gezondheid dan tussen natuur en economie. Veel groen, bomen en struiken, bloeiende bloemen, geuren in de natuur, vlinders, libellen en vogels geven rust in het jachtige bestaan. Elke dag een stevige wandeling in de natuur draagt bij aan je gezondheid, ook in coronatijd. Maar natuur en economie, dat is toch water en vuur. Nee,

zeggen Jan Paul van Soest en Martijn Blom in hun boek Natuur is Economie. Wereldwijd delft de natuur het onderspit, want sluipenderwijs verdwijnen door economische belangen wilde planten en diersoorten in rap tempo. Je kunt natuur en economie niet los van elkaar zien. Het spreekt voor zich dat natuur economische waarde heeft als je let op toerisme. Maar natuur heeft ook maatschappelijke waarde (volksgezondheid) en draagt bij aan onze welvaart. En natuur heeft een intrinsieke waarde, de natuur is waardevol van zichzelf. Hans Dekker wil ondermeer door zijn orchideeëngidsje bijdragen aan de ontwikkeling van draagvlak voor het behoud van natuurgebieden. Dekker: „Zeker in deze tijd van klimaatverandering en de stikstofdiscussie is positieve aandacht voor onze natuurlijke omgeving broodnodig”. De orchideeëngids levert daartoe een bescheiden bijdrage. ■

► Kleine orchideeëngids voor boven de grote rivieren, ISBN 978902357288

Hero Moorlag

Zandbijen graven gangen met zijkamertjes in zand

Vreemd dat ik al die jaren dat ik schrijf in Groen&Doen nog nooit over zandbijen heb geschreven. Hoogste tijd om daar aandacht aan te besteden, helemaal omdat ik het de afgelopen tijd heb gewaagd om een "cursus wilde bijen" te geven. Bijles noemde ik het. De cursus is ten gevolge van de coronacrisis wel aangepast, maar de 50 cursisten hebben allemaal wel een "bijentik" meegekregen. Dat is mooi, want wilde bijen zijn super belangrijk. Ze zorgen met elkaar

zeker zo goed voor bestuiving als de veelgeprezen honingbijen. Juist in deze tijd is het mogelijk om er op uit te gaan en te zien hoe zandbijen leven. Ga naar zandige plekken in de omgeving van Echten, Hollandscheveld of de Wildenberg ten zuiden van Zuidwold en zie hoe de bijen (in deze tijd vooral Grijszandbij en Grote zijdebij) met eindeloos geduld nestgaten graven in het zand. Het zijn de vrouwtjes die dat doen. De paring hebben ze achter de rug. De mannetjes zijn het eerst uit de grond gekropen. Ze vliegen continu over de plek waar de vrouwtjes een paar dagen later verschijnen. Dan vindt de paring plaats. De vrouwtjes worden behoorlijk belaagd, maar wanneer ze eenmaal bevrucht zijn, gaan ze aan het werk. De mannen hebben daarna niets meer te doen en leven nog een poosje: wat rondhangen en nectar drinken. U kent dat wel.

Koekoeksbij

De vrouwtjes niet, die moeten al het werk doen: nestgangen graven met zijkamertjes, stuifmeel halen. In de nestkamertjes wordt een klompje stuifmeel met wat nectar verzameld. Er wordt een

Grijszandbij. Joop Verburg

mooi bolletje van gekneet. Daarna legt het vrouwtje er een eitje op. Het kamertje wordt dichtgemaakt. Volgende kamertje. Steeds maar door. In de nestkamertjes komen larven uit de eitjes die het stuifmeel opeten. Op=op, dan is de larf volgroeid. Er vindt onder de grond eerst een verpopping plaats. In de loop van de winter komt daar een nieuwe bij uit, die pas tevoorschijn komt wanneer de bloemen bloeien waar die bij bij hoort. Wanneer je geluk hebt kun je ook nog andere

bijen zien. Bijen die vrijwel kaal zijn en dus zelf geen stuifmeel kunnen halen. Die bijensoorten horen bij één bepaalde soort. Ze wachten tot de andere bijen een kamertje klaar hebben en leggen er dan gauw een eitje in. Uiteindelijk komt er een nakomeling van de indringer uit. Die bijen noemen we natuurlijk koekoeksbijen. Het is een wondere wereld in het zand. ■

Joop Verburg,
Natuurvereniging Zuidwold

Roodharige wespbij, een koekoeksbij. Joop Verburg

ivn natuur
educatie

HOOGVEEN

Nestkastjes te koop

In het Struunhuus in het Steenbergerpark zijn nog steeds nestkastjes te koop voor 5. De nestkastjes zijn speciaal voor koolmezen, omdat de koolmees een natuurlijke vijand van de eikenprocessierups is. Op deze wijze proberen we de eikenprocessierups-invasie te verminderen. Kijk op de IVN-site om meer te weten te komen over Volfriendelijk Hoogeveen.